

7/6039

T.C.
ADALET BAKANLIĞI
Kanunlar Genel Müdürlüğü

Sayı : B.03.0.KGM.0.00.00.03/551/854
Konu : Yazılı soru önergesi

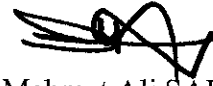
4./02/2009

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

- İlgi: a) Kanunlar ve Kararlar Dairesi Başkanlığı ifadeli, 22/12/2008 tarihli ve A.01.0.GNS.0.10.00.02-10195 sayılı yazı,
b) 31/12/2008 tarihli ve 3171/4415 sayılı yazı.

İlgi (a) yazınız ekinde alınan, Van Milletvekili Fatma Kurtulan tarafından Bakanlığımıza yöneltilip yazılı olarak cevaplandırılması istenilen 7/6039 Esas No.lu soru önergesine ilişkin cevaba esas teşkil edecek bilgilerin derlenebilmesi için ilgi (b) yazımızla ek süre istenilmiş olup, Türkiye Büyük Millet Meclisi İçtüzüğü'nün 99. maddesi uyarınca hazırlanan kısmî cevap örneği iki nüsha halinde ilişikte sunulmuştur.

Bilgilerinize arz ederim.

Mehmet Ali ŞAHİN
Bakan

EK:
Soru önergesi cevabı (2 adet)

DAĞITIM:
Gereği:
TBMM Başkanlığına

Bilgi:
Başbakanlığa

T.C.
ADALET BAKANLIĞI
Kanunlar Genel Müdürlüğü

Sayı : B.03.0.KGM.0.00.00.03/561/864
Konu : Yazılı Soru Önergesi

11/02/2009

Sayın Fatma KURTULAN
Van Milletvekili
T.B.M.M.

Bakanlığımıza yöneltilip yazılı olarak cevaplandırılması istenilen 7/6039 Esas No.lu yazılı soru önergesinin cevabı aşağıda sunulmuştur.

I- Bilindiği üzere; küreselleşmenin bir gerçek olarak karşımıza çıktığı günümüzde, uluslararası ilişkiler daha ziyade karşılıklı bağımlılık temelinde yürümektedir. Küreselleşen Dünyada ülkeler, NATO örneğinde olduğu gibi, bazen güvenlik, bazen ekonomik, bazen ise Avrupa Birliği örneğinde olduğu gibi hem siyasî hem de ekonomik anlamda birlik tesis etme yoluna gitmektedirler. Avrupa Birliği, ortak para biriminden ortak değerlere kadar çeşitli çıkarlar ekseninde birçok Avrupa ülkesini bir araya getiren milletlerüstü bir projenin adı olup, gerçek anlamda bir değerler birliğidir. Sınırların kalktığı, ortak ekonomik parametrelerin hayata geçirildiği birlik sınırları içerisinde, ülkelerin birbirinden bağımsız hareket etmesi, birliğin karar alma mekanizmalarının denetiminden bağımsız kalmaları mümkün değildir. Örneğin, çevre alanında, bir kuş türünün doğal yaşamının korunmasında dahi üye ülkelerden ortak standartları hayata geçirmesini bekleyen Birliğin, demokrasi ve insan hakları gibi Birliğin temelini teşkil eden konularda herhangi bir ülkeye, özellikle de bir aday ülkeye müdahale etmesi Birliğin dayandığı hukukun bir gereğidir.

Türkiye, Avrupa Birliğine, o zamanki adı ile Avrupa Ekonomik Topluluğuna, üye olma iradesini 1959 yılında izhar etmiştir. Dört yıl sonra 1963 yılında Türkiye, Avrupa Ekonomik Topluluğu ile "Ortaklık Sözleşmesi" akdetmiştir. Türkiye, 1987 yılında Avrupa Birliğine katılma iradesini yenilemiştir. Bu başvuru üzerine 1999 yılında Helsinki'de toplanan Avrupa Birliği Konseyi, Türkiye'ye adaylık statüsü tanımıştır. Bu çerçevede; 1993 yılında Kopenhag Zirvesinde kabul edilen siyasî kriterler uyarınca, aday ülkelerin demokrasiyi, hukukun üstünlüğünü, insan haklarını ve azınlıkların korunmasını güvence altına alan kurumların istikrarını sağlaması gerektiği vurgulanmıştır. Avrupa Birliği ile fiilî katılım müzakerelerimiz 2005 yılında başlamıştır. Karşılıklı mevzuat tarama süreci tamamlanmış olup, halen Avrupa Birliği müktesebat fasıllarının gerektirdiği uyum süreci devam etmektedir.

Avrupa Birliği Anlaşmasının 6. maddesinde, Birliğin özgürlük, demokrasi, insan hak ve özgürlüklerine saygı ve hukuk devleti ilkelerine dayandığı belirtilmiştir. Ayrıca Birliğin, Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesince garanti altına alınan temel haklara saygı göstereceği vurgulanmıştır. Dolayısıyla Birlik, siyasî ve ekonomik bir birlik olmanın ötesinde bir "Değerler Birliği"dir. Ancak bu ilkeleri tam anlamıyla hayata geçirmiş ülkelerin tam üye olabileceği kesin kural teşkil etmektedir. Adaylık müzakereleri yürüten bir ülkenin demokrasiye halel getirecek kanun maddelerinde ve bu maddelerden neşet eden davalarda ısrar etmesi karşısında, Birliğin konuya müdahil olması üyelik müzakerelerinin tabiatı gereğidir.

T.C.
ADALET BAKANLIĞI
Kanunlar Genel Müdürlüğü

Yine Avrupa Birliği Anlaşmasının 7. maddesi uyarınca, yukarıda sayılan temel demokratik haklar ve hukukun üstünlüğü ilkelerinin ihlali durumunda üye ülkelerin üçte birinin veya Komisyonun tavsiyesi üzerine Konseyin nitelikli çoğunlukla, söz konusu ülkenin üyeliğinin kısmen veya tamamen askıya alınabileceği hüküm altına alınmıştır. Bu madde, Birliğin genişlemesini düzenleyen politikasına benzer bir şekilde müzakere süreci için de geçerli kılınmıştır. Ancak, bir aday ülke için askıya alınan müzakerelerin tekrar başlaması için oybirliği şartı söz konusudur. Bu sistem, Avrupa Komisyonu başta olmak üzere, Avrupa Parlamentosu ve üye ülkeleri de müzakere sürecindeki aday ülkelerdeki demokratik ve siyasî yapı ile gelişmeleri izlemekle yükümlü kılmaktadır. Bir başka anlatımla, bu şartlar üyelik müzakerelerine devam edilmesi için karşılanması zorunlu olmakla kalmayıp, üye kalabilmenin de şartlarıdır.

Yukarıda belirtilen hususlar ışığında, insan hakları alanında üye ülkelerin de tarafı olduğu Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi, Avrupa Birliği Anlaşmasının 6. maddesi çerçevesinde Avrupa Birliğinin temel referans belgesidir. Bu nedenle, Sözleşmede yer alan hakların ihlâl edilip edilmediğine ilişkin üye ülkeler aleyhine açılan davaları görerek verdiği içtihatlarla temel hakların içeriğini dolduran Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi, Ülkemizin, insan hakları bağlamında Birlik Müktesebatına uyumunda göz önüne alacağı mekanizmadır. Ülkemiz son yıllarda özellikle adil yargılanma hakkı, daha özel anlamda ise makul sürede yargılanma hakkının ihlâlinden dolayı Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi tarafından en çok cezalandırılan ülkelerden birisidir. Bu durum ise Türkiye'nin üyelik müzakerelerinde Birlik Müktesebatına uyumunun değerlendirildiği ve Avrupa Birliğinin yetkili organlarınca hazırlanan Katılım Ortaklığı Belgesi ve İlerleme Raporlarına olumsuz bir şekilde yansımaktadır.

Örneğin, 2008 İlerleme Raporlarında "Raporun hazırlandığı dönem itibariyle AIHM, Türkiye'nin Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesini (AIHS) ihlâl ettiğini tespit eden toplam 266 karar vermiştir. Raporun hazırlandığı dönem itibariyle, AIHM'ne Türkiye aleyhine 3.705 yeni başvuru yapılmış ve böylece geçen yıla benzer şekilde yeni başvurularda artış devam etmiştir. Bu yeni başvuruların çoğunluğu adil yargılanma hakkı ve mülkiyet haklarına ilişkindir... Temel haklara ilişkin olarak, bazı yasal ilerlemeler kaydedilmiştir, ancak AIHS ve AIHM içtihadınca güvence altına alınan temel haklara tam saygının sağlanması için tutarlı ilave çabalar gerekmektedir." ifadelerine yer verilmiştir.

Görüleceği üzere adil yargılanma hakkı, Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesinin 6. maddesinde yer almaktadır. Bu hakka ilişkin ihlâllerin yoğunluğu söz konusu olduğunda, doğrudan uyarı yerine üyelik müzakerelerinin tabiatı gereği temel belgeler olan Katılım Ortaklığı Belgesi, İlerleme Raporları ve diğer belgelerde eleştirilere yer verilerek, Ülkemizin bu alanlarda ilerleme kaydetmesi beklenmektedir.

Bilindiği üzere, 35 fasıl altında devam etmekte olan Avrupa Birliği üyelik müzakerelerinin 23. Faslı "Yargı ve Temel Haklar" konusu teşkil etmektedir. Ülkemizin Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi tarafından Sözleşmenin 6. maddesi temelinde adil yargılanma hakkının ihlâli nedeniyle cezalandırılması ve bu ihlâllerin devam etmesi, gerek yargı gerekse temel haklar alanında üyelik müzakerelerinin tamamlanması açısından çeşitli sıkıntılara sebebiyet verebilecektir.

T.C.
ADALET BAKANLIğI
Kanunlar Genel M¼d¼rl¼đ¼

II- Soru ¼nergesinde yer alan diğer hususlarla ilgili olarak, Dışışleri Bakanlığı ve Maliye Bakanlığı ile yazışmalar devam etmekte olup, Bakanlığımıza bilgi iletildiğinde ayrıca cevap verilecektir.

Bilgilerinize arz ederim.

Mehmet Ali SAHİN
Bakan